

תורתך שאלתי

אחת.
שאלתי
למדהתי בעניתי ונהנית

עיון בפרשת השבוע דרך שאלות ותשובות

בעלון זה מגוון שאלות ועליהן מקבץ תשובות מתוך הספר
'תורתך שאלתי', מבית אחת שאלתי

גליון חג פסח תשפ"ג

**מה מיוחד בליל הסדר ובחג הפסח שאנו
מזמינים את העניים, בניגוד לכל חג אחר?**

ר"ד: בליל הסדר יש כמה מצוות אכילה, על כל אחד מוטלת חובה לאכול, ורק באופן זה ניתן לצאת ידי חובת כמה ממצוות לילה זה. מזמינים את מי שאין לו לאכול, שיצא ידי חובת מצוות ליל הסדר.

הגר"א: בכל חג - ההזמנה לעני נובעת משמחת יו"ט. אבל בליל הסדר ההזמנה נועדה כדי שהעני ירגיש כאילו הוא יצא ממצרים, מעבדות לחרות. **בלילה זה יש צורך שכל אחד ירגיש בן חורין שיצא ממצרים.**

מדוע הלילה הראשון נקרא ליל הסדר?

מהרי"ל: ללמדנו שכשם שהטבע מתנהל לפי סדר קבוע, כך גם לניסים העל טבעיים יש סדר קבוע, ולא אוסף מקרי של אירועים. כל האירועים שהיו לבניי מיציי"מ ועד היום נעשו באופן מחושב עפ"י סדר מסוים, ולא באופן מקרי. לכל מאורע יש משמעות והכל נעשה בהשגחה.

שפת אמת: בניי לא היו ראויים לגאולה, ולמרות זאת הקב"ה גאלם בחפזון וללא נימוק וסדר. מידי שנה, כשעם ישראל מקיימים את מצוות ליל הסדר - מצה, מרור וכו' ענין יציאת מצרים מסתדר יותר.

רבי אהרן מקרלין: בלילה הזה מתחיל הסדר של כל השנה, שהרי פסח הוא ר"ה לרגלים, וכל המצוות מושפעות מיציי"מ.

לקבלת הגיליון נא לשלוח את המילה 'מעוניין'

במייל Office@shaalti.co.il; בוואטסאפ 052-9453811

רעיונות לליל הסדר מתוך

הגדה של פסח 'כי ישאלך'

בתורה, בברהמ"ז ובתפילה מכונה חג המצות, אך בחז"ל מכונה חג הפסח (שביעי של פסח, מסכת פסחים), מדוע שינוי הלשון?

קדושת לוי: בתפילין שלנו כתוב "שמע ישראל... ה' אחד" (דברים ו, ד). אנו זוכרים את הקב"ה, אבל בתפילין של הקב"ה כתוב: "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ", הקב"ה זוכר אותנו. בתורה נקרא יחג המצות, הקב"ה משבח את עם ישראל, על שם המצות שאכלו בצאתם ממצרים, ומזכיר את חסד ההליכה במדבר. מאידך, אנו משבחים את הקב"ה וקוראים לחג "פסח", ע"ש הנס שעשה לנו, כשפסח על דלתי בניי במצרים.

מדוע שותים ארבע כוסות?

מדרש שמות רבה ו, ד: כנגד ארבע גזירות שגזר פרעה הרשע: א. עבודת פרך, לבנות ערי מסכנות לפרעה. ב. המתת כל זכר כשנולד, ג. השלכת הבנים ליאור - "כל הבן הילוד...". ד. לקושש קש ותבן. כנגדן שותים בליל הסדר ארבע כוסות, לקיים את הפסוק: "כוס ישועות אשא..." (תהילים קטז, יג).

ירושלמי פסחים י, א: כנגד 4 כוסות פורענות, שהי עתיד להשקות את אוה"ע. (רומי, בבלי, יוון, מד).
השקות את אוה"ע.

מדוע מטמינים את האפיקומן?

כלבו: כדי שהילדים יתמהו על השינוי - שמטמינים את המצה, למרות שעדיין לא אכלו אותה, וישאלו על שינוי זה.

שפת האמת: המצה מזכירה את הגאולה ממצרים. מחביאים אותה, לבטא את אמונתנו שלמרות שיש פרטים בהנהגת הקב"ה שאינם מובנים לנו, (ונסתרים מאיתנו), אנו מצפים לביאת המשיח ומאמינים שבעת הגאולה נראה ניסים גדולים.

במה שונה הקידוש בליל הסדר משבת וחג? מה מיוחד בליל הסדר, הרי את מצות 'זכירת

יציי"מ מקיימים בכל יום, כל השנה?

מהר"ל: בכל השנה צריך להזכיר, שהקב"ה גאל את אבותינו ממצרים ואילו בליל הסדר, חל חיוב על כל אחד להראות, שהוא בעצמו יצא ממצרים. סיפור יציאת מצרים בליל הסדר נעשה בצורה שונה, באופן שמרגיש שהסיפור מתקיים בו. ("...חייב אדם לראות את עצמו...").

רבי חיים סולובייצ'יק: יש שלושה חילוקים בין מצות "זכירת יציאת מצרים" כל השנה, למצות "סיפור יציאת מצרים" בליל הסדר:

- מצות זכירה (כל השנה) היא לעצמו, לעומת מצות סיפור יציי"מ (בליל הסדר) שהיא לזולת, בדרך שאלה ותשובה.
- במצות זכירה בכל השנה די בזכירת יציי"מ בלבד, אולם בליל הסדר יש לקיים עפ"י מתווה שהגדירו לנו חז"ל: לפתוח בגנות ולסיים בשבח.
- במצות 'סיפור יציי"מ' בליל הסדר יש לדרוש את כל טעמי ושרשי הסיפור, (עד כדי שרבו גמליאל אומר שמי שלא אמר ג' דברים לא יצא ידי חובה), ועושים שינויים, כדי שהילדים ישאלו, בניגוד לזכירת יציאת מצרים שבכל יום, שהיא זכירה בעלמא, ללא המחשות.

- ✓ בשבת וחג נוטלים ידיים מיד לאחר הקידוש, בליל הסדר, רק לאחר אמירת ההגדה.
- ✓ בליל הסדר צריך למזוג לבעל הבית, לעורך הסדר (כדי שיחוש הרגשת בן חורין).
- ✓ הקידוש בליל הסדר **צריך** להיעשות רק על יין, ואילו בשבת וחג, ניתן בדיעבד לקדש גם על פת.
- ✓ בליל הסדר כל אחד **חייב** לשתות יין (4 כוסות), ואינו יכול לסמוך על המקדש, ששותה מהיין.
- ✓ בליל הסדר הקידוש צריך להיעשות רק בלילה, לאחר שקיעת החמה, בניגוד לשבת וחג, שניתן לקדש מבעוד יום.

מה העדות והחוקים והמשפטים אשר...

מדוע החכם שואל, ולא מזכיר את עניני פסח?

רבי יחזקאל לוינשטיין: שאלת החכם דומה לדברי בניי לפני מתן תורה, שאמרו 'נעשה ונשמע' (שמות כד, ז). החכם מקיים את הציווי ורק לאחר מכן שואל וחוקר את טעמי הציווי.

השיר והשבח: שאלת החכם אכן לא נשאלת רק בליל הסדר ובהקשר לחג הפסח, אלא בכל השנה. החכם שואל כשאביו מלמדו תורה, ומתייחסת לכל החוקים והמצוות.

חכם... אשר ציוה ה' אלוקינו אתכם

מדוע היחס לשאלתו חיובי, על אף שאומר 'אתכם', ואילו לרשע שלילי, שאומר 'לכם'?

כל בו: החכם לא מתכוון להוציא עצמו מהכלל, שהרי ממשך ואומר "אלוקיני", ומשתף עצמו עמהם. 'אתכם' מקביל ל'עמכם', בניגוד לרשע שמעוניין להוציא עצמו מהכלל.

החיד"א: היחס אל הבן החכם חיובי, הואיל ומזכיר שם שמים, בניגוד לבן הרשע, שאינו מזכיר שם שמים.

מדוע 'והגדת לבנך' נאמרה רק בליל הסדר?

רבי בצלאל ז'ולטי: בליל הסדר הילדים במרכז, בעקבות ויכוח שהיה בין משה לפרעה. משה דרש "בנערנו ובזקנינו נלך..." (שמות י, ט), אך פרעה הסכים רק לחלק מדרישתם "...לכו נא הגברים...". פרעה ידע שהגאולה תלויה בבנים, והסכים רק ליציאת הגברים, ללא הילדים.

וכך יהיה גם בגאולה העתידה, כדברי הנביא: "והשיב לב אבות... ולב בנים על אבותם..." (מלאכי ג, כד), בליל הסדר, כשמזכירים את הגאולה אנו מדגישים שרק בשילוב ובצירוף הילדים ניתן להגאל.

את הקושיות תשאירו לליל הסדר!

כי ישאלך
ההגדות שיעשו לכם סדר בליל הסדר!

מאת המחבר:
הרב חגי ולוסקי

מעל 500 שאלות (כ-100 שאלות בהגדה לילדים) ועליהן לקט תשובות תמציתיות ממפרשי התורה וההגדה.

מאפשר ומסייע לעורך הסדר לשתף את המסובים בקיום מצות סיפור יציאת מצרים בדרך של שאלות ותשובות

הזמינו עכשיו והמשלוח בדרך אליכם:
היכנסו לאתר: shaalti.co.il
במייל: office@shaalti.co.il
בטלפון: 058-3213811
בוואטצ'אפ: 052-9453811

עוד ספרים מביית: **אחתי שאלתי**
למרות נעניתי ונדברתי